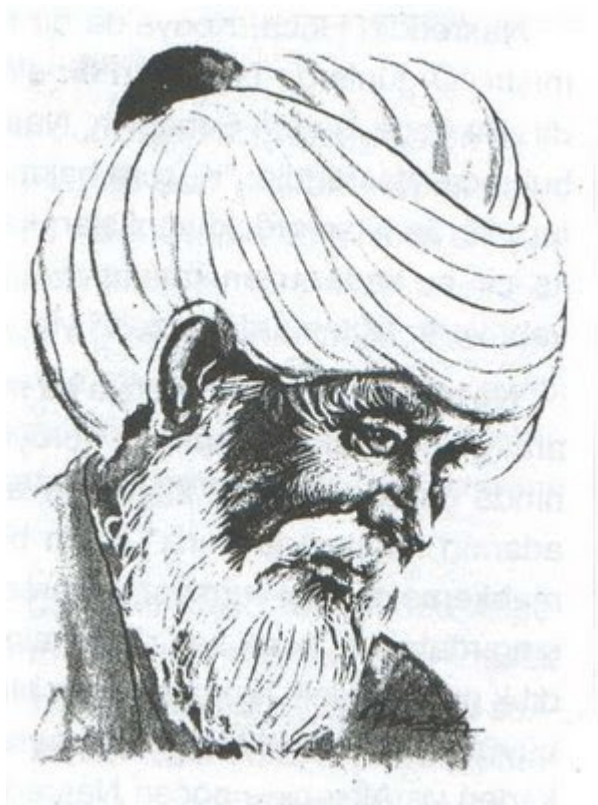

15 Νοεμβρίου 2019

Η κόρη του Χότζα και ο καπετάν Μανωλιός από την Κρήτη στεφανώθηκαν στην Τραπεζούντα με παπά και με κουμπάρο

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα

Όλη τη μέρα γύριζε ανάμεσα στα δεμένα καράβια. Κατέβαινε στο λιμάνι κι έφευγε το μεσημέρι. Πάλι τ' απόγιομα για να αποτραβηχτεί το δειλινό. Την άλλη μέρα πάλι το ίδιο. Μόνο σαν είχε κάποια δουλειά ή τις ώρες που ήταν στο τζαμί έλειπε απ' την προκυμαία. Τον υπόλοιπο καιρό ήταν συνεπής στο δρομολόγιό του.

«Τι θέλεις χότζα στο λιμάνι;» Τον ρώτησε κάποιος.

«Μιλώ με τα καράβια», αποκρίθηκε. «Φέρνουν μηνύματα απ' όλο τον ντουινιά».

Ήταν και μέρες που δεν φαινότανε καθόλου. Τότε όλοι καταλάβαιναν. Ο χότζας είναι άρρωστος. Κάτι έλειπε απ' το λιμάνι της Τραπεζούντας.

Οι κινήσεις του κάθε φορά ήταν οι ίδιες. Είχαν μια στερεότυπη επανάληψη. Στην αρχή κοιτούσε από μακριά όλα τα πλοία. Λες κι ήθελε να τα χωρέσει όλα η ματιά του. Ύστερα, σκυφτός, με τα χέρια πίσω, σεργιάνιζε απ' τη μια άκρη ίσαμε την άλλη. Σε κάθε πλεούμενο στεκότανε προς στιγμή, σαν να το καλημέριζε. Μετά προχωρούσε στο άλλο. Αν σε κάποιο δούλευε το τσούρμο, φόρτωνε, ξεφόρτωνε, μερεμέτιζε, έμενε πιο πολύ παρατηρώντας την κάθε εργασία. Οι ντόπιοι τον ήξεραν και δεν τους πείραζε. Οι άλλοι έδειχναν την ενόχλησή τους. μερικοί, οι πιο νευρικοί, τον έδιωχναν. Τότε κατέβαζε το κεφάλι και για πολλή ώρα ήταν φαρμακωμένος. Εκείνες τις στιγμές μέτραγε τους φίλους του, που άρχιζαν τ' αστεία για να τον κάνουν να ξεχάσει. Να του πάρουν την πίκρα.

Τους ναυτικούς τους γνώριζε με τα μικρά τους ονόματα. Ακόμη πιο πολύ γνώριζε τις έγνοιες και τα βάσανά τους. Καθώς περιδιάβαζε στο μελίσσι του λιμανιού, σταματούσε εκεί που είχε χτυπήσει ο πόνος.

«Τι κάνει Μεχμέτ το παιδί σου;» ρωτούσε.

«Ψήνεται χότζα».

«Πως ξημερώθηκε;»

«Χάλια».

«Να το πας στο γιατρό. Με τα γιατροσόφια δεν κάνεις τίποτα».

«Αχ χότζα! Θέλει παράδες. Που να τους βρω;»

«Έλα στο σπίτι να τα πούμε».

«Θα έρθω». Μια αχτίδα ελπίδας άρχιζε να φαίνεται.

Άλλον τον φώναζε κοντά. Να μην ακούσουν οι γύρω.

«Πως τα βολεύεις;»

«Κάτι γίνεται χότζα μου. Δόξα στον Αλλάχ».

«Όσκελντιν. Σε σκεφτόμουν ψες βράδυ. Σ' είχα έγνοια».

«Φχαριστώ χότζα μου». Γλυκαινότανε η καρδιά του που κάποιος τον είχε έγνοια.

Τους ξένους δεν αργούσε να τους γνωρίσει. Συνήθως δίχως δυσκολία. Ήταν όμως και μερικοί που, όχι μόνο δεν απαντούσαν στα καλωσορίσματα του, μα έδειχναν τον κακό χαρακτήρα τους. Άλλοι πάλι τον σιχτίριζαν μόλις τον έβλεπαν

απρόσκλητο στο καράβι τους. Πάλι το φαρμάκι ανέβαινε στο στόμα του.

Ήταν πρωί, κοντά στις δέκα, όταν μπήκε στο λιμάνι το τρικάρτο μπρίκι με την ελληνική σημαία. Ο χότζας έκανε τον καθημερινό του περίπατο κι όλα γύρω είχαν πάρει τη συνηθισμένη όψη τους. Τα πληρώματα ήταν στις δουλειές τους. Οιπραματευτάδες συζητούσαν με τους καπεταναίους και τους ατζέντηδες. Οι βαστάζοι μεταφέρονε, τα εμπορεύματα και πιο κει οι ξέμπαρκοι έψαχναν για δουλειά. Το ελληνικό καράβι πλησίασε στο μώλο κι άρχισε τις μανούβρες για να δέσει. Απ' τη γέφυρα ακουγόταν ο καπετάνιος να δίνει όρντινα ανάμεσα σε βρυχηθμούς και βλαστήμιες κι έξω οι εργάτες αγωνίζονταν να περάσουν τους κάβους στις δέστρες. Ο χότζας, γιομάτος χαρά, καθόταν πιο πέρα. Δεν χόρταινε να βλέπει τους ναυτικούς και γελούσε σαν μικρό παιδί με τα διάφορα απρόοπτα. Πίσω του τα πειραχτήρια του λιμανιού, δείχνοντας κοροϊδευτικά, ξεσήκωσαν τις κινήσεις και τα γέλια του.

Όταν πια έδεσε το καράβι βγήκε ο καπετάνιος και πήγε να παρουσιασθεί στο λιμενάρχη, τον «λιμάν ρείση». Μαζί του κι ο γραμματικός με τα πασαπόρτια και τα έγγραφα του καραβιού. Πέρασαν δίπλα του. Τους κοίταξε καλά και τους χαιρέτησε:

«Καλώς μας ήρθατε! Καλώς μας ήρθατε! Είχατε καλό ταξίδι;»

Ούτε που έκαναν τον κόπο να τον κοιτάξουν.

Μέχρι να γυρίσουν, κανείς απ' το πλήρωμα δεν μπορούσε να βγει στη στεριά. Δυο - τρεις μάζευαν τις σαλαμάστρες κι οι λοιποί, ακουμπισμένοι στην κουπαστή, περιεργάζονταν τον έξω κόσμο. Του φάνηκαν σαν παραπονεμένα παιδιά, τιμωρημένα απ' το γονιό τους σε περιορισμό. Πήγε κοντά κι άρχισε να τους μιλάει, όπως έκανε και σ' άλλες παρόμοιες περιπτώσεις. «Καλώς τα παιδιά». «Πως ήταν το ταξίδι;» «Τι καλά μας φέρατε;»

Κανείς τους δεν απάντησε. Έδειχναν να μην καταλαβαίνουν τη γλώσσα του. συνέχισε όμως να ρωτά, ώσπου κάποιος ναύτης έβαλε τη φωνή:

«Κωνσταντή. Κόπιασε να δεις τι θέλει τούτος δω!»

Ο Κωνσταντής ξεπρόβαλε στο κατάστρωμα. Τον κοίταζε ερευνητικά και μετά πλησίασε στην κουπαστή.

«Θες τίποτα;» τον ρώτησε στα τούρκικα.

«Καλώς ήρθατε. Πως ήταν το ταξίδι; Καλό;» ρώτησε, χαμογελώντας.

Ο άλλος τον κοίταξε ξαφνιασμένος. «Που ξεφύτρωσε τούτος;» αναρωτήθηκε.

«Αχ καημένε» του απάντησε. «Μακριά από το σπίτι σου πουθενά δεν είναι καλά».

Αυτό ήταν. Βρήκε κάπου να κρατηθεί. Πλησίασε ακόμη λίγο κι άρχισε τις ερωτήσεις. Πόσα χρόνια ταξιδεύεις; Έχεις οικογένεια; Μάνα; Πατέρα; Ήξερε να κάνει τον άλλο ν' ανοίγεται.

Πέρασε η ώρα κι ο χότζας δεν έλεγε να ξεκολλήσει. Μετά τον Κωνσταντή ήταν η σειρά του καπετάν Θανάση. Μπήκε στην κουβέντα και το τζόβενο ο Λευτεράκης, παιδί αμούστακο, που νοσταλγούσε τη μάνα του. Για όλους είχε έναν καλό λόγο. Ένα βάλσαμο.

Κοντά στο μεσημέρι γύρισαν ο καπετάνιος κι ο γραμματικός. Μαζί τους ήταν κι ο βαρδιάνος, ο επιστάτης ο καραντίναζης, ο αρμόδιος για την καραντίνα, να ψάξει να δει όλο το καράβι και το πλήρωμα, μήπως φέρνουν καμιά αρρώστεια. Αν ναι, θα τόστελνε μακριά για ν' αποφύγει ο τόπος τις επιδημίες. Όμως όλα πήγανε καλά, κι ήρθε η σειρά του τελώνη, του γιουρμπουρλή. Νευρικός, όπως πάντα, βλοσυρός, ανέβηκε να φορολογήσει το φορτίο. Μια διαδικασία που μπορούσε να κρατήσει από λίγα λεπτά, ίσαμε δυο και τρεις ώρες. Ανάλογα πόσο κουβαρντάς ήταν ο καπετάνιος. «Έπεσε το πεσκέσι» σκέφτηκε ο χότζας. Δεν πρόκαμαν ν' ανέβουν κι ο τελώνης έβγαине χαρούμενος. Στάθηκε λίγο στη σκάλα, σήκωσε το χέρι και χαιρέτησε όλο το πλήρωμα. Μετά, όταν πάτησε στη στεριά στράφηκε στο χότζα.

«Καλημέρα χότζα μου» του φώναξε κεφάτος. «Τι κάνουν στο σπίτι;»

Χωρίς να περιμένει απάντηση προχώρησε γελώντας. Ο άλλος τον παρακολουθούσε μέχρι ν' απομακρυνθεί. Μετά πλησίασε πάλι το καράβι.

«Τι μας φέρατε εφέντη 'μ;» ρώτησε τον Κωνσταντή.

«Λάδι χότζα μου, ελιές και σαπούνι απ' την Κρήτη» του αποκρίθηκε εκείνος.

«Κατάλαβα» έκανε με νόημα.

Έτσι εξηγείται η χαρά του γιουμπρουλή. Φέτος η ντόπια παραγωγή δεν πήγε καλά κι υπάρχει έλλειψη. Θα πληρώθηκε. Λοιπόν, γερά για να βγει το εμπόρευμα. Πλούσιο θάναι και το πεσκέσι που θα πάει σπίτι του. Τόσον καιρό που γυρόφερνε στο λιμάνι είχε μάθει πως γίνεται ο τελωνειακός έλεγχος.

Είχε περάσει η ώρα όταν πήρε το δρόμο για το μαχαλά του. Ήταν χαρούμενος και σιγοψιθύριζε ένα σκοπό. Μια δύναμη τούδινε φτερά στα πόδια και βάδιζε στον

ανήφορο καμαρωτός. Λίγοι διαβάτες, που τον συναπάντησαν, τον κοίταζαν με περιέργεια. Τους χαιρέτησε κεφάτος και συνέχισε το δρόμο του. Πριν περάσει το Μεγάλο Κάστρο, που έστεκε βιγλάτορας σ' ολάκερη την πόλη, γύρισε κι αγνάντευε στο λιμάνι. Το βλέμμα του στάθηκε κατά κει, όπου ήταν το νιοφερμένο καράβι. Ένοιωσε ένα κομμάτι της καρδιάς του να έχει μείνει σ' αυτό. Θα γύριζε τ' απόγιομα να τ' ανταμώσει.

Το ξένο καράβι έμεινε στην Τραπεζούντα πολλές μέρες. Οι έμποροι, μόλις μαθεύτηκε τι φορτίο είχε, έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον. Πήγαν και ζήτησαν όλο το εμπόρευμα. Ο καπετάνιος, όμως, κράτησε πενήντα σακιά σαπούνι και δέκα βαρέλια ελιές. Προτιμούσε, λέει, να τα πουλήσει μόνος του, να πιάσει καλύτερη τιμή. Έτσι κάθε πρωί ξεκίναγε μαζί με το γραμματικό, έπαιρνε ο καθένας δυο - τρεις απ' το τσούρμο, για βαστάζους, κι άρχιζαν να γράφουν χιλιόμετρα μέσα στους μαχαλάδες. Το βράδυ γύριζαν με τις τσέπες να φουσκώνουν απ' τους παράδες.

Τετάρτη, μέρα αγοράς. Το λιμάνι έγινε το κέντρο του κόσμου. Ένα πλήθος απίθανων συνδυασμών περιφερόταν από τη μian άκρη ίσα με την άλλη. Τούρκοι, χριστιανοί, εβραίοι σπρώχνονταν, φώναζαν, παζάρευαν. Ανάμεσά τους καμήλες, φορτωμένες με ό, τι μπορεί να φανταστεί κανείς, προχωρούσαν τεμπέλικα ή γονάτιζαν εκτοπίζοντας όσους είχαν την τύχη να βρεθούν γύρω τους. Πιο κει βουβάλια, σέρνοντας παραγεμισμένους αραμπάδες, περνούσαν μέσα στο πλήθος, έσπρωχναν πατούσαν, έριχναν τους πάγκους με τιςπραμάτιες. Στη στιγμή άρχιζε ο καβγάς. Την ώρα αυτή περίμεναν και τα χαμίνια του λιμανιού να κάνουν τις δικές τους προμήθειες. Γύρω τους κυκλοφορούσαν αδιάφοροι, νυσταγμένοι, οι νιζάμηδες με τις μπλε στολές και τις άσπρες σταυρωτές ζώνες. Οι άνθρωποι του πασά με τα κόκκινα χιτώνια. Κι οι τουρκάλες τυλιγμένες στ' άσπρα. Με επιμέλεια έκρυσαν όλο το σώμα τους έκτος απ' τα γιομάτα σαγήνη μάτια.

Ο καπετάνιος σκέφτηκε να εκμεταλλευτεί την περίσταση. Έβγαλε, γρήγορα, τα βαρέλια και τα σακιά που τούχαν απομείνει, ενώ ο γραμματικός, με το πλήρωμα, ξελαριγγιάζονταν μέσα στο πανδαιμόνιο:

«Κιρίτ σαπουνιού, κιρίτ σαπουνιού».

Μετά, αφού είδε πως η δουλειά πήγαινε καλά, πήρε κι αυτός ένα καλάθι με σαπούνι και στάθηκε στην άλλη μεριά της αποβάθρας. Σε λίγη ώρα το καλάθι κόντευε ν' αδειάσει. Κάποια στιγμή, κι ενώ μέτραγε τα χρήματα που του έδωσαν δυο τουρκάλες, είδε το χότζα να τον παρακολουθεί. «Πάλι αυτός;» σκέφτηκε. Μετά, σαν έφυγαν οι πελάτισσες, τον είδε να πλησιάζει, να παίρνει ένα σαπούνι, να το κοιτάζει καλά και να το μυρίζει.

«Τα θέλω όλα παιδί μου» του λέει. «Θα μου τα φέρεις στο σπίτι;»

Άστραφτε το πρόσωπο του καπετάνιου. Αναπάντεχο το ξεπούλημα! Δεύτερη κουβέντα, δεν περίμενε.

«Μετά χαράς» απάντησε, κι αμέσως ζαλώθηκε το καλάθι.

Μπροστά ο χότζας πίσω ο ξένος ναυτικός, πήραν το Ουζούκ σοκάκ, το δρόμο για το Κάστρο. Πέρασαν το μεγάλο χείμαρο, τον Κουργκούν, και μπήκαν στο Ίτς Καλέ, τον τουρκομαχαλά. Μόλις διάβηκαν την καστρόπορτα φάνηκε δεξιά το Ορτά Χισάρ, το τζάμι που πριν τους Τούρκους ήταν εκκλησιά βυζαντινή. Παναγία η Χρυσοκέφαλος.

Εκεί στάθηκαν λίγο να ξαποστάσουν κι ύστερα συνέχισαν το δρόμο τους. Έστριψαν μια - δυο φορές κι έφτασαν στη μεγάλη πόρτα. Ο χότζας την άνοιξε και πέρασαν σε μια αυλή γεμάτη λουλούδια και δέντρα. Σ' έναν ανθισμένο κήπο. Ο τούρκος προχώρησε στο βάθος, προς το σπίτι, κι ο καπετάνιος στάθηκε κει μπροστά περιμένοντας να πάρουν το σαπούνι. Καθώς αργούσαν κάθισε σ' ένα πεζούλι να ξαποστάσει. Η ζέστη ειχ' αρχίσει για τα καλά κι είχε ιδρώσει στην ανηφόρα. Άναψε τσιγάρο και γυρόφερνε τα μάτια του. Μπροστά του ένας φαρδύς διάδρομος οδηγούσε στο σπίτι, στο βάθος της αυλής. Δεξιά κι αριστερά δυο μικρότεροι, έφερναν στις πλευρές του κήπου. Στη μια άνθιζε κάθε λογής λουλούδι, ενώ στον τοίχο ο κισσός ανέβαινε ανάλαφρος, υφαίνοντας ένα καταπράσινο χαλί. Στην άλλη απλώνονταν σε παράταξη, τα φρουτόδεντρα με τα κλαδιά κατάφορτα, γυρμένα στο έδαφος. Βερυκοκιές, κερασιές, αχλαδιές προετοίμαζαν της απόδοση της κυοφορίας τους.

Την ώρα που παρατηρούσε τις μέλισσες να ερωτοτροπούν στ' άνθη, είδε το χότζα να βγαίνει απ' το σπίτι και να του κάνει νόημα να πλησιάσει πιο κοντά. Σηκώθηκε, έτοιμος να παραδώσει το εμπόρευμα, να πληρωθεί και να γυρίσει στο καράβι του. Δεν είχε σκοπό να μπει πιο μέσα. Στο τουρκόσπιτο. Ας ερχόταν αυτός εκεί έξω. Ο άλλος, σαν να κατάλαβε τους δισταγμούς του, πήγε τελικά στο μέρος του. Τον έπιασε φιλικά απ' το μπράτσο και του μίλησε, χαμηλόφωνα, στα ελληνικά:

«Πάρε παιδί μου το καλάθι σου κι έλα μέσα».

Τον κοίταξε ακίνητος, ξαφνιασμένος. Σαν να μη πίστευε στ' αυτιά του. Σταμάτησε το μυαλό του και προς στιγμή αναρωτήθηκε αν άκουσε καλά. Πραγματικά μίλησε ο χότζας ή κάποια άγνωστη φωνή, στο υποσυνείδητό του;

«Έλα παιδί μου. Πάμε μέσα».

Ο χότζας συνέχιζε να του μιλάει ελληνικά.

Μηχανικά πήρε το καλάθι και προχώρησε προς το σπίτι. Στην πόρτα στάθηκε. Ήξερε πως δεν επιτρέπεται σ' ένα χριστιανό να μπει σε σπίτι τούρκου. Σαν να κατάλαβε κάτι ο συνοδός του, τον ακούμπησε στην πλάτη και του είπε ευγενικά:

«Έλα παιδί μου, βρίσκεσαι σε σπίτι χριστιανικό! Μη σε ξεγελάει το εξωτερικό μας».

Μπήκαν σ' ένα καθιστικό, όπου βασίλευε η τάξη, αντάμα με την καθαριότητα. Στους τοίχους όμορφες, πολύχρωμες πάντες, παρίσταναν ναυμαχίες και ήρωες. Γύρω χαμηλά μιντέρια, με φουσκωτά μαξιλάρια και στη μέση ένας σοφράς καλυμμένος με βελούδινο, βυσινί, τραπεζομάντιλο. Το πάτωμα σκεπασμένο, μ' ένα μεγάλο περσικό χαλί, που έκανε το πόδι να βυθίζεται ηδονικά στην απαλότητά τους.

«Είσαι σε σπίτι χριστιανικό» επανέλαβε ο χότζας κι ένα χαμόγελο άστραψε στο πρόσωπό του.

Ήταν το ίδιο χαμόγελο που είδε εκείνο το πρωινό, όταν έφτασε στην Τραπεζούντα. Ήταν το ίδιο χαμόγελο που έβλεπε κάθε πρωί στην προβλήτα, απέναντι απ' το καράβι του. «Ο άνθρωπος αυτός ξέρει να σε σκλαβώνει», σκέφτηκε.

«Φαινόμαστε μουσουλμάνοι, μα είμαστε χριστιανοί» συνέχισε ο χότζας. «Έχεις ακούσει για τους κλωστούς, τους κρυπτοχριστιανούς; Έ; Δεν έχεις;» ρώτησε.

Έγνεψε καταφατικά. Κάτι είχε ακούσει, μα που θυμόταν λεπτομέρειες! Ήταν κι αυτό σαν όλα όσ' ακούμε κάθε μέρα. Ελάχιστα απ' αυτά γράφονται στη θύμησή μας. Τα πιο πολλά περνούν σα εικόνες, σαν κάτι το φευγαλέο, το άπιαστο. Όταν άκουσε κάποιον να μιλά για τους κλωστούς, ούτε που περίμενε να τους συναντήσει. Γι' αυτό, ακούγοντας το χότζα, νόμισε πως ξεπέρασε τα όρια της πραγματικότητας.

«Πριν χρόνια γιέ μου» συνέχισε ο γέρος κρυφοχριστιανός «οι παππούδες μας αναγκάστηκαν ν' αλλάξουν θρησκεία για να ζήσουν. Άλλαξαν όμως, μόνο εξωτερικά.

Κρυφά, μέσα στην καρδιά τους, έμειναν χριστιανοί. Όλοι τους πίστευαν για μουσουλμάνους, μα δεν ήταν. Τη νύχτα ξαναγινόντουσαν χριστιανοί. αμοίφθηκαν με πολλά πλούτη, με τιμές, με αξιώματα. Έχτισαν μέγαρα ζηλευτά. Όμως στα υπόγεια των αρχοντικών τους, έκαναν κρυφές εκκλησιές. Άλλαξε την πίστη του κι

ο παπάς τους. Η εκκλησιά τους γίνηκε τζαμί, περάσαμε πριν και της είδαμε, κι αυτός χότζας. Στα κρυφά, όμως, έμεινε χριστιανός και με την άδεια του δεσπότη, παπάς. Κι η παράδοση συνεχίζεται ίσαμε τώρα. Απ' αυτή τη φαμίλια κρατώ κι εγώ».

Ο καπετάνιος άκουγε απορημένος. Πολλά ερωτήματα τριβέλιζαν το μυαλό του. Άρθρωσε μόνο ένα:

«Οι Τούρκοι, πως δεν σας ανακάλυψαν τόσα χρόνια;»

«Έχει φυλάξει ο Θεός! Χρόνια τώρα ρίχνει στάχτη στα μάτια τους. Αν και γνωρίζουν την ύπαρξή μας, δεν έχουν πιάσει κανένα. Παλιότερα, λένε πως κάποιον ανακάλυψαν και του έκαναν μεγάλα βασανιστήρια. Μαρτύρησε για το Χριστό. Από τότε προσέχουμε. Είναι ένας αγώνας που τον μαθαίνουμε από παιδιά».

Μιλούσε ακόμη ο γέροντας, όταν άνοιξε η πόρτα και φάνηκε μια νέα κοπέλα, που κρατούσε ένα δίσκο με καφέ, γλυκό και νερό. Πίσω της ερχόταν μια μεσόκοπη. Τον καλημέρισαν στα ελληνικά. Ο χότζας έκανε τις συστάσεις –« Η γυναίκα μου κι η θυγατέρα μου»- και συνέχισε τις ιστορίες από τη ζωή τους. Εκείνες ακούμπησαν το δίσκο στο χαμηλό σοφρά και κάθισαν μαζί τους. Χωρίς να το επιδιώξει, τα μάτια του καρφώθηκαν στο όμορφο πρόσωπο της κοπέλας. Κι όσο προσπαθούσε να κοιτάξει αλλού τόσο μια δύναμη τραβούσε το βλέμμα του πάνω της.

«Έτσι παιδί μου πορευτήκαμε τόσα χρόνια». Ο χότζας τέλειωνε τη διήγηση. «Από δω και πέρα τι θα γίνει, μόνο ο Θεός ξέρει».

«Και κάνετε λειτουργίες εδώ, στο σπίτι;» ρώτησε.

Ο γέροντας σηκώθηκε.

«Σου φαίνεται απίστευτο;» το είπε. «Έλα μαζί μου».

Τον κοίταξε χωρίς να κουνήσει απ' τη θέση του. Η πρόσκληση, για κάτι το άγνωστο, του έφερνε αμηχανία. Κάποια φωνή μέσα του τον συγκρατούσε, τον έκανε δισταχτικό. Ο γέροντας, σαν να κατάλαβε τους φόβους του, είπε πάλι: «Έλα παιδί μου, έλα. Θα σου δείξω το καλύτερο στολίδι μας».

Χωρίς να το καταλάβει είχε σηκωθεί απ' το κάθισμά του. Απέναντί του το χαμογελαστό πρόσωπο είχε γίνει ένας μαγνήτης, που τον τραβούσε χωρίς να μπορεί ν' αντισταθεί. Πέρασαν στο διπλανό δωμάτιο, μια σάλα ευρύχωρη, σχεδόν χωρίς έπιπλα. Το πάτωμα ήταν σκεπασμένο μ' ένα μεγάλο πολύχρωμο χαλί, που έπιανε από τη μια μεριά ως της άλλη. Έσκυψε ο γέροντας κι άρχισε να το μαζεύει. Καθώς το δίπλωνε σιγά – σιγά, εμφανιζόταν το ξύλινο πάτωμα και μετά, εκεί στη μέση μια καταπακτή. Την άνοιξε και του έκανε νόημα να κατεβούν τη μικρή ξύλινη

σκάλα. Ήταν πια αργά ν' αρνηθεί. Θα έπαιζε το ρόλο του ίσαμε το τέλος. Ο δισταγμός του είχε μεταβληθεί σε περιέργεια!

Η ξύλινη σκάλα έφερνε σ' ένα σκοτεινό κελάρι. Στάθηκε λίγο, μέχρι να συνηθίσουν τα μάτια του. Γρήγορα άρχιζε να ξεχωρίζει τα πράγματα, που ήταν στιβαγμένα εκεί κι ο χότζας τον έπιανε απ' το χέρι και τον οδηγούσε ανάμεσά τους. Έφτασαν στον απέναντι τοίχο και τώρα πια μπορούσε να δει ξεκάθαρα μια χαμηλή πόρτα. Ο άλλος την άνοιξε και φάνηκε αυτό, που πριν είχε ονομάσει «καλύτερο στολίδι». Μια μικρή εκκλησία!

Κοίταζε, άφωνος, χωρίς να περνά μέσα. Δεν ήταν καν βέβαιος αν ζει στην πραγματικότητα ή σε όνειρο. Μπροστά του είχε μια κανονική εκκλησία, μ' αναμμένο το ακοίμητο καντήλι στον Εσταυρωμένο. Ο γέροντας τον πήρε απ' το χέρι. Πέρασαν τη χαμηλή πόρτα. Έκανε το σταυρό του κι' απ' το καντήλι πήρε φως κι άναψε τα κεριά, στο μοναδικό μανουάλι. Το ιλαρό φως, καθώς ζωντάνευε, πλημμύριζε το μικρό χώρο κι άρχιζαν να ξεχωρίζουν το τέμπλο, οι εικόνες, η Άγια Τράπεζα. Έπειτα φόρεσε ένα πετραχείλι και στάθηκε να τον κοιτάζει απ' την Ωραία Πύλη.

«Καλώς ήλθες, στην εκκλησία μας παιδί μου» του είπε. Και πρόσθεσε:

«Χριστόδουλος ιερέυς, αμαρτωλός».

Χωρίς πολλή σκέψη, σαν να τον ωθούσε μια αόρατη δύναμη, έσκυψε και του φίλησε το χέρι. Ξαφνικά είχε αλλάξει τόπο. Είχε μεταφερθεί στην πατρίδα του. Στην εκκλησία του χωριού του.

Σε λίγο καθισμένοι σε δυο σκαμνιά, μπροστά στην εικόνα του Χριστού, τα έλεγαν σαν δυο παλιοί γνώριμοι. Μιλούσαν γρήγορα. Να προλάβουν να πουν πιο πολλά. Πέρασε μια, πέρασαν δυο ώρες κι όμως ήταν σαν να μην είχαν πει σχεδόν τίποτα. Σειρά του καπετάνιου να εξαγορευτεί. Να πει για τον τόπο του, τη φαμίλια του, τη θάλασσα που είχε σκλαβώσει την καρδιά του. Όλο έλεγε να την παρατήρει και κάθε ταξίδι θα ήταν και το τελευταίο. Μα όσο σχεδίαζε τη ζωή του στη στεριά, τόσο εκείνη τον έδενε πιο γερά στα φουστάνια της. Του ήρθαν βολικά οι δουλειές κι αγόρασε με τον αδερφό του το μπρίκι, που είναι στο λιμάνι. Βρήκαν και τσούρμο καλό, απ' την πατρίδα τους, την Κρήτη, κι ανοίχτηκαν να κατακτήσουν τα πέλαγα. Ο πατέρας παλιός θαλασσόλυκος, ξαναζούσε τους δικούς του καημούς: «Μανωλιό πιάσ' τον τράγο απ' τα κέρατα! Μη σκιάζεσαι». Η μάνα έκλαιγε τη μοίρα της: «Μου πήρε τον άντρα μου παίρνει και τα παιδιά μου. Γιατί Παναγιά μου;» Κι οι αδερφές καμώνονταν τις λυπημένες, μα υπολόγιζαν και στα προικιά, που θάφερναν τ' αγόρια «να τα έχει καλά η Παναγιά και να τα φυλάγει ο Άη Νικόλας».

«Γυναίκα δεν έχει;» ρώτησε ο κρυφοπαπάς.

Όχι. Ούτε και τ' αδέρφι του. Γι' αυτό ξεχνιούνται στα πέλαγα. Όπου βρουν ναύλο, όχι δεν λένε. Απ' τον Περαία μπορεί να πάνε στη Βεγγάζη κι απ' εκεί στην Πόλη. Τούτη τη φορά βρέθηκαν στο νησί τους. Εκεί αγόρασαν λάδι και σαπούνι κι ήρθαν εδώ, που έχει έλλειψη. Μετά, θα δουν για πού θα σαλπάρουν. Περιπλάνηση μέσα στα κύματα. Να ποια είναι η ζωή τους!

«Και πως δεν φρόντισες να κάνεις οικογένεια;» ξαναρώτησε ο παπάς.

«Δεν έτυχε».

«Δεν θέλησες;»

«Θέλησα, μα δεν έτυχε. Αυτά είναι τυχερά. Άλλος τα κανονίζει».

«Αυτός ο άλλος που σ' έφερε στα μέρη μας, στα έχει κανονισμένα».

«Τι λες παπά; Προξενιό μου ετοιμάζεις;» Πανέξυπνος ο Μανωλιός, μπήκε αμέσως στο νόημα.

«Θα σου πω τον καημό μου γιέ μου, και συ κρίνεις!»

Τα δυο μάτια, που τον κοίταγαν, είχαν αρχίσει να βουρκώνουν.

«Η κόρη μου. Το βάσανό μου. Όταν γεννήθηκε όλες οι Μοίρες τη στόλισαν με του κόσμου τις χάρες. Έγινε η πιο όμορφη στο μαχαλά μας, η πιο φρόνιμη, η πιο

νοικοκυρά. Όλοι τη ζητούν. Τα πιο άξια παληκάρια μας στέλνουν προξενιές. Μα πώς να την παντρέψω, χριστιανή να πάρει Τούρκο; Πως μπορώ να στείλω το κορίτσι μου στην απώλεια; Να πάρει χριστιανό, εδώ στον τόπο μας, είναι αδύνατο. Το ίδιο κι απ' τα γύρω χωριά. Όσο να το κάνεις, είμαστε γνωστοί! Και θες το χειρότερο; Το παιδί μου κοντεύει να μαραζώσει. Βλέπει τον καιρό να περνά κι όλο κλείνεται στην κάμαρή του. Κάποτε - κάποτε μου ρίχνει ένα θλιμμένο βλέμμα, που μου μαχαιρώνει την καρδιά. Αχ αυτό το βλέμμα. Τι πόνος είναι για το γονιό. Μια μέρα κατέβηκα εδώ στην εκκλησιά ν' ανάψω τα καντήλια και το βρήκα να κλαίει, εκεί μπροστά στην Παναγιά. Κατάλαβα. Κάτι έπρεπε να κάνω. Μίλησα με την κυρά μου. Το δίχως άλλο έπρεπε να βρούμε λύση. Σκεφτήκαμε να ψάξουμε για χριστιανό ξενομερίτη, άγνωστο στον τόπο μας. Αλλά που έπρεπε να τον γυρέψουμε; Όταν ζεις την κρυφή ζωή, μερικά πράγματα σου είναι δύσκολα. Και επικίνδυνα. Ένα βράδυ, την ώρα που διάβαζα τ' απόδειπνο μου σφηνώθηκε μια ιδέα. Να κατεβώ στο λιμάνι. Ναι, στο λιμάνι. Εκεί θα βρω τη λύση. Κατάλαβα. Η ξαφνική ιδέα ήταν απ' το Θεό. Αυτός θα με οδηγούσε. Έτσι απ' το άλλο πρωί άρχισα να σεργιανίζω στο μώλο. Πρωί κι απόγιομα. Έκανα τάχα πως χαζεύω τα καράβια, με την ελπίδα πως κάποιο μήνυμα θα μου στείλει ο Θεός. Και δεν άργησε. Το μήνυμα είσαι συ παιδί μου Μανωλιό! Θες να σώσεις μια ψυχή;»

Όσο μιλούσε ο γέρο - παπάς, έμενε με κατεβασμένο το κεφάλι. Μια φωνή μέσα του, μια ισχυρή παρόρμηση, του έλεγε να σηκωθεί, να φύγει. Όχι. Αυτό θα ήτανε κάτι το απάνθρωπο, το τιποτένιο. Θα τον άκουγε ως το τέλος και μετά θα αρνιόταν. Θα του εξηγούσε πως δεν είναι για παντριές και τα τέτοια. Θα του έκοβε τη συζήτηση, να μην τρέφει ψεύτικες ελπίδες. Μια επιτέλους! Τι του ζητάει; Να γίνει ήρωας; Όχι, όχι, δεν το μπορεί. Ένας απλός ναυτικός είναι με ανθρώπινα μέτρα.

Με την τελευταία λέξη του παπά, θέλησε να δώσει τη απάντησή του, μα αυτός τον εμπόδισε.

«Όχι τώρα Μανωλιό μου. Όχι τώρα. Θα σ' αφήσω μόνο, εδώ στην εικόνα του Χριστού. Συλλογίσου καλά κι ύστερα απάντησέ μου», του είπε κι αμέσως έφυγε απ' την εκκλησιά.

Τον τύλιξε μια απέραντη μοναξιά. «Να η ευκαιρία. Φύγε». Η φωνή. Όχι, θα ήταν δειλία. Καλύτερα να περιμένει ίσαμε να γυρίσει ο παπάς να του μιλήσει χωρίς περιστροφές, ν' αρνηθεί, να τελειώνει. Τόσα χρόνια πολλοί προσπάθησαν να τον δέσουν με μια γυναίκα. Η μάνα του, οι θειάδες του, οι προξενήτρες. Αντιστάθηκε γενναία και τα κατάφερε. Τώρα θα τον νικήσει τούτος ο παπάς; Αποκλείεται. Έχασε, λένε, καλές τύχες. Κουραφέξαλα. Η τύχη του είναι καλά κι όχι το πηγάδι. Βρέ αδελφέ, επιτέλους! Δεν ήρθε εδώ, τόσο μακριά απ' το σπίτι του, για γαμπρός! Σαπούνι και λάδι έφερε τίποτ' άλλος! Καταλαβαίνει τον καημό του, μα τι να του

κάνει; Στο κάτω της γραφής είναι αμέτοχος στα σχέδια και τις φαντασιώσεις τους. καταλαβαίνει την αγωνία του. Ψάχνει να βρει χριστιανό ξενομερίτη, για τη θυγατέρα του. Να μην πέσει σε Τούρκο. Αλλά γιατί αυτόν; Ας περιμένει, μπορεί να βρεθεί άλλος, καλύτερος, να φέρει το μήνυμα του Θεού. Άκου τι του είπε! «Το μήνυμα είσαι συ!» Αν ήθελε ο Θεός να μιλήσει αυτόν θα εύρισκε; Τόσοι υπάρχουν στον ντουνιά. Τίποτα! Άντε να γυρίσει ο παπάς να τελειώνει.

Πάνω στην ώρα ακούστηκαν βήματα στην ξύλινη σκάλα. «Έρχεται να πάρει την απάντηση» σκέφτηκε κι αισθάνθηκε ένα σφίξιμο στα σωθικά του. Πως θα του μιλήσει χωρίς να τον πληγώσει; Τόση ώρα το μυαλό του έτρεχε αλλού και δεν στρώθηκε να βρει τα κατάλληλα λόγια. Έστρεψε το βλέμμα του στη χαμηλή πόρτα της κρυφής εκκλησιάς. Θέλησε να έχει τον πρώτο λόγο.

«Κόπιασε γέροντα. Είμαι έτοιμος» μίλησε προτού τον δει.

Όχι μόνο δεν πήρε απάντηση, μα σταμάτησε και κάθε θόρυβος από δίπλα. «Σαν τι να έπαθε», αναρωτήθηκε κι έκανε να σηκωθεί να δει καλύτερα. Τότε φάνηκε να ξεπροβάλλει το κορίτσι. Κρατούσε ένα δίσκο με καφέ κι είχε σκυμμένο το κεφάλι.

«Ο πατέρα σ' άφησε μόνο. Θες καφέ;» ψέλλισε με συστολή.

Το μισοσκόταδο της εκκλησιάς έδινε μια ονειρική ομορφιά στο πρόσωπό της. Πλησίασε και με κινήσεις όλο χάρη απόθεσε το δίσκο κοντά του. Μόνος, τώρα χωρίς την παρουσία του πατέρα, μπορούσε να μελετήσει το πλάσμα που ετοιμάσανε να εισβάλει στη ζωή του. εκείνη, σαν να ενοχλήθηκε, έκανε να φύγει, να κρυφτεί απ' την ερευνητική ματιά. Στα πρώτα της βήματα αισθάνθηκε ένα χέρι να σφίγγει τα σωθικά του. Μια παρόρμηση, μια δυνατή επιθυμία του κίνησε τα χείλη. Αργότερα, ούτε που θυμότανε τι είπε. Ίσως κάτι σαν «κάτσε κοντά μου» ή «μείνε λίγο».

Γύρισε και τον κοίταξε. Το βλέμμα της ζωηρό τον σημάδευε ίσα στο πρόσωπο. Έτσι ακίνητη έμοιαζε με θεά!

«Θα μείνω» απάντησε.

Κι έμεινε!

Όλος ο κόσμος μαζεύτηκε στο μικρό κρυφό εκκλησάκι. Ο χρόνος έπαψε να κυλά. Απέναντί του η ζωή τον κοιτούσε κατάματα. Το μυαλό του σταμάτησε τις περιπλανήσεις απ' το παρελθόν ίσα με το άγνωστο μέλλον. Γευόταν το σήμερα!

Κανείς, δεν έμαθε ποτέ, τι είπαν τις ώρες που έμειναν μόνοι!

Περασμένο μεσημέρι αποφάσισε ο γέρο – παπάς να κατεβεί στην εκκλησιά. Βρήκε τους δυο να μιλούν πιασμένοι απ’ το χέρι. Στα πρόσωπά τους έλαμπε η ευτυχία. Στάθηκε λίγο στην είσοδο και τους καμάρωνε ενώ άρχισαν τα μάτια του να υγραίνονται. Έκανε ένα βήμα και πέρασε μέσα. Τον άκουσαν. Πρώτα το κορίτσι που πετάχτηκε όρθιο και τον κοίταζε ντροπιασμένο. Μετά κι ο Μανωλιός. Μια μικρή σιωπή κι ύστερα ακούστηκε η απάντηση, που περίμενε ο παπάς:

«Πατέρα».

Λέξη με νόημα!

«Πατέρα, θέλω να τα πούμε».

«Έχουμε καιρό παιδί μου. Έχουμε καιρό» απάντησε ο γέροντας την ώρα που τον έσφιγγε στην αγκαλιά του.

Τα μάτια του άρχισαν να ραίνουν τον κόσμο και το στήθος του να τραντάζεται απ’ τη συγκίνηση. Ξαφνικά, σαν κάτι να τον τίναξε, πετάχτηκε, τράβηξε τη βελούδινη κουρτίνα, που έκλεινε την Ωραία Πύλη και βρέθηκε μπροστά στην Άγια Τράπεζα. Έμεινε λίγο ακίνητος με σκυμμένο το κεφάλι, σαν σε προσευχή, κι ύστερα σωριάστηκε στα γόνατα. Ακούμπησε μ’ ευλάβεια στο μάρμαρο κι άφησε τους λυγμούς να ταραξουν το κορμί του. ύστερα σηκώθηκε αγκάλιασε και τους δυο κι έτσι ενωμένους μαζί του τους πήγε στην κυρά του, να τους δει να κλάψει κι αυτή απ’ τη χαρά της.

Πέρασαν μέρες. Ο καπετάνιος βρήκε κι άλλες αφορμές να πάει στο σπίτι της κοπέλας. Έμενε μόνος μαζί της κι ονειροπολούσε για το μέλλον τους.

Έμαθε πολλά για τη διπλή ζωή τους κι αφουγκράσθηκε την ανάσα τόσων μαρτυρικών προγόνων τους. Μεγάλη η απορία του: Πως κράτησαν τόσα χρόνια!

Μια μέρα πήγε στο ελληνικό προξενείο να θεωρήσει τα χαρτιά του караβιού. Βρήκε τον πρόξενο και του μίλησε για το αναπάντεχο προξενιό. Μαζί πήγαν και στον Έλληνα μητροπολίτη. Εκείνος, πάλι, δεν έκρυψε τη χαρά του, σαν άκουσε το νέο.

«Γνώριζα, παιδί μου, το δράμα του παπά-Χριστόδουλου» του είπε. «Δυστυχώς ήμουν ανήμπορος να τον βοηθήσω. Χαίρουμε που η Πρόνοια του Θεού έστειλε εσένα να δώσεις τη λύση».

Νάτο πάλι. Η λύση!

Μετά από δυο μέρες οι άδειες ήταν έτοιμες. Το ίδιο βράδυ έγινε κι ο γάμος στη μικρή εκκλησιά. Γύρω από το νέο ζευγάρι άστραφταν τα πρόσωπα της μάνας και των δυο μικρών αδελφών του κοριτσιού. Κουμπάρος ο Γιωργής, ο αδελφός του γαμπρού. Εκείνη τη νύχτα η συγκίνηση κι η χαρά έπαιζαν κρυφτό στο σπίτι.

Κανείς απ' το τσούρμο του караβιού ούτε που υποψιάστηκε την περιπέτεια του καπετάνιου. Ούτε τους είπαν τίποτα οι συχνές επισκέψεις του στον τουρκομαχαλά. Εξάλλου ποιος ευκαιρούσε για τέτοια. Μόνο σαν απόσωσαν τα εμπορεύματα και δεν έβλεπαν να σαλπάρουν, κάποιιοι άρχισαν ν' απορούν για την καθυστέρηση.

«Ψάχνει για ναύλο ο καπετάνιος», απάντησε ο λοστρόμος, που ούτε κι αυτός ήξερε τίποτα.

Έτσι, ανέμελοι, γυρόφερναν στα καπηλιά κι ούτε που νοιάζονταν για το φευγικό τους. Όσπου τους μάζωξε, ένα δειλινό, ο Γιώργης.

«Τα ξημερώματα κάνουμε πανιά» τους είπε. «Να είστε έτοιμοι».

Στη στιγμή μια ξαφνική ζωντανία ξύπνησε τα νωθρά κορμιά τους. Μάζεψαν τα υπάρχοντά τους κι άρχισαν να σενιάρουν το καράβι για το ταξίδι. Το βράδυ βγήκαν για λίγο, ν' αποχαιρετήσουν τις εφήμερες παρέες του λιμανιού και νωρίς ήταν στις θέσεις τους. Το μελίτσι γύρισε στην κυψέλη.

Είχαν περάσει τα μεσάνυχτα και το λιμάνι είχε βυθιστεί στο βαθύτερό του ύπνο. Η ασέληνη νύχτα έδενε μορφές ξωτικών στ' άλμπουρα κι ο ανάλαφρος ήχος, απ' την αέναη κίνηση της θάλασσας, δεν ήταν ικανός να ταραξει την απέραντη ησυχία. Αν κάποιες πυγολαμπίδες δεν αναβόσβηναν - σημάδι πως οι ναύτες της νυχτερινής βάρδιας παρηγορούσαν τη μοναξιά τους μ' ένα τσιγάρο - θα νόμιζε κανείς, πως στο πιο ζωντανό κομμάτι της πόλης, δεν υπήρχε ζωή.

Πιο νωρίς απ' όλα τα καράβια ησύχασε απόψε το ελληνικό τρικάταρτο μπρίκι. Άλλες βραδιές, οι εύθυμοι ναύτες του, έφευγαν με φωνές και γύριζαν, μια κι ο βάκχος είχε παραλύσει τα πόδια τους. Οι ίδιοι απόψε είχαν αποτραβηχτεί νωρίς, υπάκουοι στις εντολές του καπετάνιου. Μόνος ξύπνιος ο βαρδιάνος της δωδέκατης ώρας. Κρεμασμένος στην κουπαστή κάπνιζε μελαγχολικά, αναπολώντας τις νύχτες στην εσωτερική πλευρά του λιμανιού. Απ' την ίδια μεριά έφτανε ο αχνός απόηχος της ευθυμίας.

«Το γλεντούν κι απόψε» σκέφτηκε.

Ξάφνου, εκεί που έριχνε ματιές δίχως νόημα, βλέπει να πλησιάζουν γρήγορα τρεις σκιές. Ασυναίσθητα έφερε το χέρι στο ζωνάρι, στη θέση του πιστολιού και

στάθηκε μπροστά στη σκάλα να τους κόψει το δρόμο. Ήταν έτοιμος να φωνάξει όταν άκουσε σιγανά τη φωνή του καπετάνιου.

«Μην κάνεις θόρυβο Μαρίνο. Ο καπετάνιος είμαι».

Ναι. Τώρα που ήρθαν κοντά τους γνώρισε. Ο καπετάνιος κι ο Γιωργής. Ο τρίτος; Στάθηκε παράμερα και περίμενε ν' ανεβούν. «Δεν είναι ναυτικός» σκέφτηκε καθώς έβλεπε τον άλλο να πατά αδέξια στην ξύλινη σκάλα. Καθώς περνούσαν μπροστά του έριξε μια φευγαλέα ματιά. Κατάλαβε! Ήταν τόσο πρόχειρο το μασκάρωμα της κοπέλας. Χαμογέλασε πονηρά. «Μπράβο καπετάνιε!» ψιθύρισε.

Χιόνιζε όταν ο χότζας κατέβηκε στο λιμάνι εκείνο το πρωινό. Στην αρχή κοίταγε από μακριά. Μετά πέρασε μπροστά σ' όλα τα καράβια. Ύστερα πήρε το δρόμο για το μαχαλά του. Καθώς περνούσε μπροστά απ' τον καφενέ άνοιξε η πόρτα και ξεπρόβαλε ο λιμάν ρείσης.

«Ει, χότζα, χότζα» φώναξε.

Εκείνος γύρισε και τον κοίταξε χαμογελαστός.

«Καλή σου μέρα εφέντη μ'» τον χαιρέτησε.

«Καλοσώρισες. Πέρασες καλά στη Σταμπούλ;»

«Πάντρεψα τη θυγατέρα μου γι' αυτό έμεινα παραπάνω».

«Να σου ζήσει χότζα μου, να σου ζήσει. Καλούς απογόνους» άρχισε τις ευχές, το ίδιο κι ένας – δυο περίεργοι που έβγαιναν εκείνη την ώρα.

Ο χότζας σήκωσε το χέρι και τους χαιρέτησε. Σκυφτός συνέχισε τον ανηφορικό δρόμο. Σε λίγο τον είχε καταπιεί το άσπρο πέπλο που κάλυπτε την Τραπεζούντα.

Πηγή: Γεωργίου Πρίντζιπα, Το Συναξάρι των κρυφών ονείρων.

Αναδημοσίευση

από:

<http://fdathanasiou.wordpress.com/2012/07/08/%ce%b7-%ce%ba%cf%8c%cf%81%ce%b7-%cf%84%ce%bf%cf%85-%cf%87%cf%8c%cf%84%ce%b6%ce%b1-%ce%bc%ce%af%ce%b1-%cf%80%cf%81%ce%b1%ce%b3%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%cf%81%ce%af/>